

*X Regionalny konkurs poświęcony wartościom
głoszonym przez świętego Jana Pawła II pn. „BĄDŹ WIELKIM”*

- MATERIAŁY DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH -

Drodzy uczniowie!

Serdecznie zapraszamy Was do udziału w X edycji Regionalnego konkursu poświęconego wartościom głoszonym przez świętego Jana Pawła II pn. „Bądź Wielkim”.

Głównym celem tego konkursu jest zachęcenie Was droga młodzieży, do zaznajomienia się z nauczaniem i działalnością Papieża – Polaka.

W tym celu Organizatorzy konkursu przygotowują dla Was pisemny test, który zostanie opracowany wyłącznie na podstawie przygotowanych materiałów (w załączeniu), na które składają się:

- I. Biografia św. Jana Pawła II*
- II. Kronika Pontyfikatu Jana Pawła II w okresie 16.10.1998 r. – 02.04.2005 r.*

Test będzie się składał z 35 pytań. Na każde pytanie testowe będzie tylko jedna prawidłowa odpowiedź mająca potwierdzenie w materiałach przygotowanych przez Organizatorów. Odpowiedzi inne, pomimo że w innych źródłach mogą być wskazywane jako właściwe, nie będą uznawane za prawidłowe.

Ponadto organizatorzy informują:

1) od uczniów przystępujących do I etapu konkursu (test szkolny) nie będzie wymagana znajomość dziennych i miesięcznych dat dotyczących poszczególnych wydarzeń – wystarczy znać tylko rok wydarzenia;

2) dotyczy to również informacji na temat podróży zagranicznych Jana Pawła II w okresie 16.10.1998 r. – 02.04.2005 r. - nie jest wymagana znajomość miast, które odwiedzał Jan Paweł II, kolejności pielgrzymek, ani dokładnych dat dziennych i miesięcznych z wyjątkiem pełnych informacji, w tym dat dotyczących podróży Papieża do Polski - 87 i 98 papieska podróż zagraniczna (oznacza to, że nie jest wymagana wiedza np. którą z kolei papieską podróżą zagraniczną była i w jakich dniach przebiegała pielgrzymka Jana Pawła II do Meksyku w 1999 r. – wystarczy znać tylko rok pielgrzymki);

3) w przypadku charakterystyki podróży zagranicznych Jana Pawła II należy zwrócić uwagę na najważniejsze ich przesłanie, charakterystyczne zdarzenia;

4) daty wymagające, zdaniem Organizatorów, szczególnego zapamiętania (dzień - miesiąc - rok) zostały w przedstawionych materiałach tj. w „Kronice pontyfikatu” lub „Biografii św. Jana Pawła II” wytłuszczone i mogą być wymagane w teście;

5) w przypadku życiorysów błogosławionych i świętych należy posiadać ogólną wiedzę na temat kim byli, w którym wieku żyli, czym się wstawili, w jakich okolicznościach zmarli, dlaczego zostali ogłoszeni błogosławionymi/ świętymi, w którym roku zostali beatyfikowani lub kanonizowani przez Jana Pawła II.

Drodzy uczniowie!

Mamy nadzieję, że wielu z Was odpowie na nasze zaproszenie. Życzymy Wam powodzenia w zmaganiach konkursowych.

Organizatorzy konkursu

I. BIOGRAFIA św. JANA PAWŁA II

Dzieciństwo i młodość

- Karol Wojtyła **urodził się w 18 maja 1920 r. w Wadowicach.**
- Był drugim synem Karola Wojtyły-seniora i Emilii z Kaczorowskich.
- Został ochrzczony 20 czerwca 1920 r. w kościele Ofiarowania Najświętszej Maryi Panny i otrzymał imiona Karol Józef.
- Rodzina Wojtyłów żyła skromnie. Jedynym źródłem utrzymania była pensja ojca – wojskowego urzędnika w Powiatowej Komendzie Uzupełnień w stopniu porucznika. Matka pracowała dorywczo jako szwaczka. Edmund, brat Karola, po ukończeniu wadowickiego gimnazjum studiował medycynę w Krakowie i został lekarzem. Wojtyłowie mieli jeszcze jedno dziecko – Olgę, która zmarła zaraz po urodzeniu w 1914 w Krakowie.
- Matka Emilia zmarła 13 kwietnia 1929 r. - miała 45 lat.
- Trzy lata później w 1932 r. zmarł na szkarlatynę w wieku 26 lat jego jedyny brat Edmund. Chorobą zaraził się od swojej pacjentki w szpitalu w Bielsku.
- Karol po ukończeniu szkoły podstawowej, od 1931 r. kontynuował edukację w Państwowym Męskim Gimnazjum im. Marcina Wadowity w Wadowicach.
- W maju 1938 r. Karol zakończył naukę w gimnazjum otrzymując świadectwo maturalne z oceną celującą, która umożliwiała podjęcie studiów na większości uczelni bez egzaminów wstępnych.

Studia i dojrzewanie duchowe

- Karol Wojtyła **wybrał studia polonistyczne na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Studia rozpoczął w październiku 1938 roku.**
- W pierwszym roku studiów Wojtyła przeprowadził się wraz z ojcem do rodzinnego domu matki przy ul. Tynieckiej 10 w Krakowie.
- Wojna odebrała K. Wojtyłom możliwość kontynuowania studiów. Aby uchronić się przed wyjazdem na przymusowe roboty, od września **1940 r.** Karol rozpoczął pracę jako robotnik w kamieniołomie na Zakrzówku, potem dostał pracę jako robotnik w Zakładach Chemicznych Solvay w Borku Fałęckim, gdzie pracował do sierpnia 1944 r.
- Początek roku 1941 przyniósł Karolowi bolesne i trudne doświadczenie. 18 lutego zmarł Jego ojciec w wieku 62 lat. Pogrzeb odbył się 22 lutego w kaplicy na cmentarzu Rakowickim, gdzie został pochowany obok swej żony Emilii, w grobowcu który stał się rodzinnym grobowcem Wojtyłów.

Kapłaństwo, praca naukowa i twórcza

- **Rok 1942** był dla Karola Wojtyły przełomowy. Nadal pracował w Solvayu, uczestniczył w teatralnych poczynaniach rapsodyków. Na początku tegoż roku podjął studia na tajnym uniwersytecie. Nie kontynuował jednak polonistyki, **rozpoczął studia teologiczne na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego.** W okresie od kwietnia 1945 do sierpnia 1946 roku Karol Wojtyła pracował na uczelni jako asystent.
- Zbliżał się czas przyjęcia święceń kapłańskich, a wraz z nimi pojawiały się marzenia, jakby

powracające z wadowickich czasów. Karol Wojtyła pragnął wstąpić do karmelitów bosych. Jego marzenia o habicie nie zostały spełnione. Książe metropolita Adam Stefan Sapieha stanowczo odmówił, twierdząc, że w archidiecezji po stratach wojennych bardzo potrzebni są księża tzw. świeccy, a nie zakonni. (To samo powtórzył po paru latach, kiedy to ks. Wojtyła ponowił prośbę o zgodę na wstąpienie do karmelitów bosych w Krakowie.)

- **Dnia 1 listopada 1946 roku** Książe Adam Stefan Kardynał Sapieha, **wyświęcił Karola Wojtyłę na księdza** w prywatnej kaplicy, który swoją mszę prymicyjną odprawił w Dzień Zaduszny.
- W dniu **15 listopada 1946 roku** (dwa tygodnie po wyświęceniu) ksiądz Karol Wojtyła został **wysłany** przez Księcia Metropolitę Sapiehę **na studia do Rzymu**, gdzie kontynuował studia na Papieskim Międzynarodowym Athenaeum Angelicum (obecnie Papieski Uniwersytet Świętego Tomasza z Akwinu (*Angelicum*) w Rzymie.
- Napisał po łacinie rozprawę doktorską *Zagadnienie wiary w dziełach u świętego Jana od Krzyża*. Dla potrzeb doktoratu nauczył się języka hiszpańskiego, by czytać teksty renesansowego mistyka w oryginale. Z powodu braku funduszy na wydanie rozprawy drukiem nie uzyskał stopnia doktorskiego. Tytuł ten został mu przyznany na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w grudniu 1948 r. na podstawie tej samej dysertacji.
- W czerwcu **1948 roku** wrócił do Polski. W **lipcu tego roku** został skierowany do **parafii Niegowić**, gdzie pełnił funkcję wikarego i katechety. Ksiądz Karol Wojtyła prowadził Żywy Różaniec oraz pomagał młodzieży w amatorskim teatrze. Pod Jego kierownictwem młodzież wystawiła sztukę "Gość oczekiwany" Zofii Kossak-Szczuckiej. Wolny czas starał się spędzać z młodzieżą na łonie natury.
- W marcu **1949 roku** ksiądz Karol **przeniesiony został do parafii św. Floriana w Krakowie**. Pełnił w niej funkcję wikariusza, sprawując sakramenty i zajmując się młodzieżą akademicką. Nadal wyprawiał się na wycieczki z młodzieżą. Podczas wielu wycieczek ksiądz Wojtyła starał się zmylić ówczesną milicję, dlatego zdejmował sutannę i powiedział, że mogą go nazywać „wujkiem”.
- W 1951 po śmierci kardynała Sapiehy, Karol Wojtyła został skierowany na urlop w celu ukończenia pracy habilitacyjnej. Dużo uwagi poświęcał także pracy publicystycznej, pisał eseje filozoficzne i szkice. Często publikował w krakowskich periodykach katolickich: miesięczniku „Znak” i „Tygodniku Powszechnym” - m.in. pod pseudonimem Andrzej Jawień ukazywały się jego artykuły i wiersze.
- Pracę habilitacyjną "System etyczny M. Schelera jako środek do opracowania etyki chrześcijańskiej" obronił na Wydziale Teologicznym UJ pod koniec 1953 r.

Biskup, kardynał, papież

- **28 września 1958 r. w Katedrze na Wawelu** ks. Karol Wojtyła **otrzymał sakrę biskupią** (papież Pius XII mianował go biskupem pomocniczym archidiecezji krakowskiej). Jako biskup przyjął, zgodnie z obyczajem, hasło przewodnie swej posługi, które brzmiało: *Totus Tuus* (łac. *Cały Twój*). Kierował je do Matki Chrystusa.
- 30 grudnia 1963 r. bp Wojtyła w rozmowie telefonicznej z papieżem Pawłem VI został mianowany **arcybiskupem metropolitą krakowskim**. Nominacja ta publicznie została ogłoszona dopiero w **styczniu 1964 r.** Uroczysty ingres do archikatedry odbył się 8 marca.
- W czerwcu **1967 roku** ks. arcybiskup Karol Wojtyła otrzymuje **godność kardynalską**.
- W sierpniu 1978 r. zmarł w Rzymie Ojciec Święty Paweł VI. Kardynał Karol Wojtyła wyjechał do Watykanu na uroczystości pogrzebowe, a następnie na konklawe. Już

- 26 sierpnia 1978 roku konklawe wybrało papieżem Jana Pawła I. Po audiencji u nowego papieża, kardynał Karol Wojtyła wrócił do Krakowa, by zaraz udać się do Niemiec oraz innych państw. Wszędzie głosił Słowo Boże wynikające z ducha II Soboru Watykańskiego. I oto niespodziewanie w nocy z dnia 28 na 29 września 1978 roku nadeszła z Rzymu wiadomość, że Papież Jan Paweł I nagle zmarł. Po śmierci papieża Jana Pawła I, kardynał Karol Wojtyła poleciał do Rzymu w towarzystwie prymasa Stefana Wyszyńskiego na pogrzeb i drugie tego roku konklawe.
- **16 października 1978 r.** kolegium kardynałów wybrało **264. papieża**. Został nim pierwszy w historii „słowiański papież”, krakowski kardynał Karol Wojtyła, który przyjął imię **Jan Paweł II**. Pierwszy od 1522 r. papież nie – Włoch.
  - **Formalna inauguracja pontyfikatu** miała miejsce w trakcie mszy św. na placu Św. Piotra **22 października 1978 r.**
  - **13 maja 1981 r.** podczas audiencji generalnej na Placu św. Piotra Jan Paweł II został **postrzelony** (w brzuch i palec) **przez tureckiego zamachowca** Mehmeta Ali Agcę. Ochrona przewiozła Jana Pawła II do kliniki Gemelli, gdzie poddano go sześciogodzinnej operacji. Do pełni zdrowia jednak nigdy nie wrócił. Papież wierzył, że swoje ocalenie nie zawdzięczał tylko szczęściu. Wyraził to słowami: *Jedna ręka strzelała, a inna kierowała kulę*. Wierni dostrzegli pewien związek. Zamach miał miejsce 13 maja, podobnie jak pierwsze objawienie Matki Boskiej w Fatimie w roku 1917. Jan Paweł II spędził na rehabilitacji w szpitalu 22 dni. Potem wielokrotnie cierpiał z powodu różnorodnych dolegliwości będących następstwem postrzału. Papież nigdy nie ukrywał swoich niedomagań przed wiernymi, ukazując wszystkim oblicze zwykłego człowieka poddanego cierpieniu.
  - Jan Paweł II od 1992 r. cierpiał na postępującą chorobę Parkinsona. Mimo licznych spekulacji i sugestii ustąpienia z funkcji, które nasilały się w mediach zwłaszcza podczas kolejnych pobytów papieża w szpitalu, pełnił ją aż do śmierci.
  - **Zmarł 2 kwietnia 2005 r. o godz. 21:37** po zakończeniu Apelu Jasnogórskiego, w pierwszą sobotę miesiąca i wigilię Święta Miłosierdzia Bożego.
  - Swą posługę na Stolicy Piotrowej sprawował **26 lat, 5 miesięcy i 16 dni**. Jego pontyfikat jest najdłuższym pontyfikatem XX wieku i trzecim co do długości w dziejach historii Kościoła. Najdłużej posługującym papieżem był św. Piotr (od ustanowienia go głową Kościoła przez Chrystusa w roku 30, aż do męczeńskiej jego śmierci datowanej na rok 64 lub 67), a następnie błogosławiony Pius IX (jego pontyfikat trwał od 16 czerwca 1864 r. do 7 lutego 1878 r., czyli 31 lat, 7 miesięcy i 22 dni).
  - **1 maja 2011 r. nastąpiła beatyfikacja Jana Pawła II** podczas uroczystej mszy świętej na Placu Św. Piotra w Rzymie. Nabożeństwo prowadził papież Benedykt XVI.
  - **27 kwietnia 2014 r. w Niedzielę Miłosierdzia Bożego** odbyła się **kanonizacja papieża Jana Pawła II** i papieża Jana XXIII. Uroczystej mszy św. kanonizacyjnej przewodniczył papież Franciszek.
  - **Dniem wspomnienia liturgicznego św. Jana Pawła II jest 22 października** – data inauguracji pontyfikatu w 1978 r. Zazwyczaj wspomina się błogosławionych i świętych w kalendarzu liturgicznym "w dniu ich narodzin dla nieba". Jednak ze względu na to, że 2 kwietnia, dzień śmierci Jana Pawła II, często zbiegałby się z Wielkim Postem, a nawet Wielkim Tygodniem, wybrano 22 października, rocznicę inauguracji jego pontyfikatu (nie wybrano 16 października, aby nie było zbieżności ze wspomnieniem św. Jadwigi Śląskiej).
  - Ogromnym dorobkiem pontyfikatu Jana Pawła II jest ogromna liczba różnych dokumentów: encyklik, adhortacji apostolskich, konstytucji apostolskich, listów apostolskich, dokumentów w formie motu proprio oraz listów papieskich, przesyłanych z okazji doniosłych wydarzeń m.in. do Kościołów lokalnych, diecezji, sanktuariów, czy listów do kardynałów, biskupów,

- kapłanów z okazji ważnych rocznic.
- Do 5 stycznia 2005 r. Jan Paweł II **odbył 1166 śródowych audiencji ogólnych**, tak zwanych **katechez śródowych**, w których uczestniczyło prawie 18 mln pielgrzymów z całego świata, nie licząc innych spotkań i audiencji (ponad 8 mln pielgrzymów tylko w okresie Wielkiego Jubileuszu Roku 2000). Podczas audiencji papież wygłaszał cykl katechez. Najbardziej znany cykl nosi tytuł „Mężczyzną i niewiastą stworzył ich”.
  - Jednym z najważniejszych wyróżników pontyfikatu Jana Pawła II są podróże apostolskie. Według oficjalnych danych odbył **104 zagraniczne pielgrzymki oraz ok. 145 podróży na terenie Włoch**. Jako biskup Rzymu odwiedził 317 z 333 rzymskich parafii.

Źródło:

<http://www.watykan.ovh.org>; ekai.pl; <http://www.janpawel2.pl>; <http://pl.wikipedia.org>

Skwarnicki Marek, *Jan Paweł II*, Wrocław 2002; Bujak Adam, Michał Rożek, Karol Wojtyła, Wrocław 1997.

II. KRONIKA PONTYFIKATU JANA PAWŁA II W OKRESIE 16.10.1998 r. – 02.04.2005 r.

Rok 1998

- **18 X 1998** - Uroczysta msza na placu św. Piotra z okazji obchodów 20. rocznicy pontyfikatu Jana Pawła II.
- **29 XI 1998- Bulla Incarnationis mysterium, ogłaszająca Jubileusz Roku 2000.** W dokumencie tym Ojciec Święty postanawia, że jubileusz rozpocznie się w noc Bożego Narodzenia 1999 **otwarcie Drzwi Świętych w bazylice św. Piotra**.
- **30 XI 1998** - Przesłanie z okazji 50. rocznicy uchwalenia przez ONZ Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka.

Rok 1999

- **22-28 stycznia 1999 – 85 papieska podróż zagraniczna – Meksyk, Mexico City, Guadalupe (22-26 I), STANY ZJEDNOCZONE - St. Louis (26-28 I).**

Na niedzielną Mszę św. na miejscowym autodromie podążali pielgrzymi przez całą noc. Organizatorzy przygotowali tylko 800 tys. miejsc, lecz ostatecznie zdecydowano się wpuścić wszystkich chętnych. Było ich ponad 2 mln. Wśród nich, w pobliżu ołtarza, znalazła się **Luz Herlindy Torres Velasco, niepełnosprawna 9-letnia dziewczynka**, która na swym wózku inwalidzkim przyjęła z rąk Jana Pawła II Pierwszą Komunię Świętą. Stadion Azteków mógł

*X Regionalny konkurs poświęcony wartościom
głoszonym przez świętego Jana Pawła II pn. „BĄDŹ WIELKIM”*

- MATERIAŁY DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH -

pomieścić z trudem tylko 150 tys. chętnych na spotkanie z Papieżem. Ci dla których brakło wejściówek, ustawili się wzdłuż 15-kilometrowej trasy przejazdu papieskiego samochodu. Ponad 6 mln osób pozdrowiało Jana Pawła II. Na stadionie przez godziny trwała wielka feta okraszana barwnymi inscenizacjami widowisk, nawiązujących do historii i współczesności Ameryki. Choreografia ich oparta była na tańcach indiańskich i hiszpańskich. Wraz z zapadnięciem zmroku na trybunach rozbłysły tysiące świateł, a kilkaset osób z zapalonymi świecami zbliżało się do podium z Ojcem Świętym. Z tłumu niespodziewanie wybiegła dziewczynka. Dotarłszy do Jana Pawła II, ofiarowała mu pluszowego misia. „**Juan Pablo, hermano, ya eres Mexicano – Janie Pawle, Bracie, już jesteś Meksykaninem**” – skandowano. On odpowiedział: „Dzisiaj mogę czuć się Meksykaninem”.

Drugi etap papieskiej pielgrzymki prowadził do amerykańskiego St. Louis. Na lotnisku przywitał go z należnymi głowie państwa honorami prezydent Bill Clinton. Swoje przemówienie prezydent zakończył po polsku życzeniami „stu lat i więcej”. Ojciec Święty odparł: „Tak, sto lat, ale powoli”.

Była to siódma wizyta Jana Pawła II w USA. Przewodnim mottem tej podróży były słowa zaczerpnięte z listu apostolskiego „**Tertio millennio adveniente**” - „**Aby wszyscy mieli udział w zbawczej mocy**”. Na szczególną uwagę zasługują dwa spotkania Papieża: z młodzieżą oraz ze 100-tysięczną rzeszą wiernych podczas Mszy św. odprawionej na stadionie Trans World Dome. Na zakończenie spotkania podarowano dostojnemu gościowi koszulkę drużyny hokejowej St. Louis Jazz z numerem „1” oraz kij do gry w hokeja.

- **23 III 1999** - Ogłoszono, że Jan Paweł II za pośrednictwem Papieskiej Rady „Cor Unum” (słownik) udzielił w 1998r. pomocy dobroczynnej najbardziej potrzebującym na świecie w wysokości 21,5 mln dolarów.
- **4 IV 1999** Ojciec Święty napisał List do artystów, w którym apelował o owocną współpracę między światem sztuki, a Kościołem.
- **2 V 1999** - **Beatyfikacja ojca Pio** (1887-1968), włoskiego kapucyna, stygmatyka z udziałem 300 tys. wiernych.
- **7-9 maja 1999** – **86 papieska podróż zagraniczna - Rumunia** – Bukareszt.

Jan Paweł II odwiedził kolejne wspólnoty wiernych, które zaznały komunistycznych prześladowań. Nie to jednak stanowiło o historycznym, znaczeniu tej pielgrzymki, lecz fakt, że Papież udał się po raz pierwszy do kraju w zdecydowanej większości zamieszkałego przez chrześcijan prawosławnych. „**To marzenie spełnia się dzisiaj**” – całując ziemię rumuńską Ojciec Święty wypowiedział te słowa, które wprawiły w zdumienie witających. Moment ten odbił się szerokim echem w środkach społecznego przekazu na całym świecie.

Gestem mającym szczególne znaczenie na drodze do pełnej jedności była **wspólna modlitwa Papieża z Teoktystem, patriarchą Rumuńskiego Kościoła Prawosławnego** oraz innymi biskupami prawosławnymi, którzy wzięli udział w sprawowanej przez Jana Pawła II Mszy św., a także asysta Ojca Świętego przy Służbie Bożej, której przewodniczył rumuński patriarcha. Co ciekawe ze względu na **ikonostas, zazwyczaj sprawowana w cerkwi Służba Boża tym razem została przeniesiona na otwartą przestrzeń**, gdzie zgromadziło się ponad 70 tys. wyznawców obu siostrzanych Kościołów.

Kilka godzin później na Mszę św. na stołecznym placu Podul Izvor przybyło trzykrotnie więcej ludzi. Tym razem Ojcu Świętemu przy ołtarzu asystował patriarcha Teoktyst. Obaj na zakończenie Eucharystii udzielili zgromadzonym błogosławieństwa. To namacalne dowody na **dokonujący się proces odtwarzania jedności Europy, przeciętej liniami podziałów między protestancką Północą, katolickim Południem prawosławnym Wschodem**.

Pobyt w Bukareszcie stał się dla Papieża okazją do złożenia hołdu męczennikom z czasów komunistycznego reżimu. Na miejskim cmentarzu Belu Biskup Rzymu modlił się przy grobach kard. Juliu Hossu (1885-1970) i zamęzonego w więzieniu bp. Vasile Aftenie (1899-1950) Na cmentarzu zbrali się wszyscy biskupi obrządku wschodniego, a przy wejściu do kaplicy umieszczono fotografie 7 zamordowanych przez reżim biskupów, których proces kanonizacyjny rozpoczęto w 1996 r. Ojciec Święty pochylił też głowę na cmentarzu Bohaterów, gdzie pochowanych jest ok. 300 osób, które zginęły podczas powstania przeciwko reżimowi Ceausescu w 1989 r.

W katolickiej katedrze pw. św. Józefa, gdzie sprawowana była Służba Boża, doszło do wzruszającego spotkania Jana Pawła II z przykutym do inwalidzkiego wózka **87-letnim kard. Alexandru Todeą**. W 1950 r. potajemnie wyświęcony na biskupa w baptysterium katedry, został niebawem aresztowany i 14 lat spędził w więzieniu, a następnie 25 lat pod policyjnym nadzorem, aż do upadku reżimu. Papież nazwał go „**symbolem bohaterskiej wytrwałości rumuńskiego Kościoła**”.

- **5-17 czerwca 1999 – 87 papieska podróż zagraniczna – Polska - Gdańsk, Sopot, Pelplin, Elbląg, Licheń, Bydgoszcz, Toruń, Elk, Wigry, Siedlce, Drohiczyn, Warszawa, Sandomierz, Zamość, Radzymin, Łowicz, Sosnowiec, Kraków, Stary Sącz, Wadowice, Gliwice, Częstochowa**

Była to **najdłuższa** z dotychczasowych **podróż apostolska Ojca Świętego do ojczyzny**, podczas której odwiedził aż **22 miejscowości**. Hasłem siódmej pielgrzymki Papieża do rodzinnego kraju było przesłanie: „**Bóg jest miłością**”, zaś tematem – **osiem ewangelicznych błogosławieństw**. Jan Paweł II uświetnił **obchody 1000-lecia kanonizacji św. Wojciecha** i milenium powstania pierwszych struktur kościelnych. Uczestniczył w zamknięciu II Synodu Plenarnego. Dokonał też **beatyfikacji 108 męczenników** z czasów drugiej wojny światowej, wyniósł do chwały ołtarzy ks. Stefana Wincentego Frelichowskiego, Edmunda Stanisława Bojanowskiego i Reginę Protmann oraz **kanonizował bł. Kingę**. W tych doniosłych uroczystościach uczestniczyło ponad 10 mln wiernych.

W 11. dniu Podróży z powodu niedyspozycji nie mógł on uczestniczyć na krakowskich Błoniach w uroczystej Mszy św. z okazji 1000-lecia istnienia tamtejszej diecezji oraz w zaplanowanym spotkaniu z wiernymi w Gliwicach.

Swą podróż Jan Paweł II rozpoczął od Trójmiasta. „**Raduję się, że to pielgrzymowanie rozpoczyna się w Gdańsku, mieście, które weszło na zawsze w dzieje Polski, Europy a może nawet i świata**” – mówił podczas powitania na lotnisku w Rębiechowie. Na sopockim hipodromie zbudowano imponujący ołtarz według projektu prof. Mariana Kołodzieja, przedstawiający symbolicznie Trójcę Świętą w postaci gołębic. Po obu stronach ogromnej konstrukcji wyrastał las drewnianych kapliczek, świątków, krzyży wyrzeźbionych przez artystów ludowych z całego Pomorza. Już na początku homilii wygłoszonej do 700 tys. wiernych z ust Ojca Świętego padły słowa, które od razu zapadły w pamięć: „**Nie ma solidarności bez miłości. Więcej nie ma szczęścia, nie ma przyszłości człowieka i narodu bez miłości**”.

Gmach sejmu stał się miejscem historycznej wizyty głowy Kościoła na forum narodowego parlamentu. Witany owacyjnie przez przedstawicieli obu izb, rząd oraz wszystkich żyjących prezydentów – Kaczorowskiego, Jaruzelskiego, Wałęsę, i Kwaśniewskiego - Papież wezwał do odpowiedzialnego korzystania w życiu publicznym z odzyskanej wolności i powszechnej współpracy dla wspólnego dobra. Przypominał że „integracja Polski z Unią Europejską była od samego początku wspierana przez Stolicę Apostolską”. Gdy na zakończenie sala zaintonowała „Marsz, marsz Dąbrowski, z ziemi włoskiej do Polski”, Ojciec Święty zażartował: „Nikt nie przypuszczał że w takim umundurowaniu...”, a po gromkich brawach dodał: „Ale się nam wydarzyło!”.

Przed wizytą w parlamencie Jan Paweł II poświęcił 32-metrowy pomnik Polskiego Państwa Podziemnego i Armii Krajowej. Na Umschlagplatzu, z którego w czasie wojny Niemiec wywieźli na straconie ponad 300 tys. Żydów z warszawskiego getta, Papież modlił się w skupieniu. Później rozmawiał z przedstawicielami społeczności żydowskiej, wśród których był **przywódca powstania w getcie Marek Edelman**. Były też modlitwy pod Pomnikiem Poległych i Pomordowanych na Wschodzie oraz w Radzyminie przy mogiłach z prochami około tysiąca żołnierzy – ofiar wojny polsko-bolszewickiej 1920 r. „Wiecie, że urodziłem się w 1920, w maju, w tym czasie, kiedy bolszewicy szli na Warszawę - mówił Jan Paweł II do zebranych, wśród których były między innymi córka marszałka Józefa Piłsudskiego Jadwiga Jaraczewska i wnuczka Joanna Onyszkiewicz. – I dlatego noszę w sobie od urodzenia wielki dług w stosunku do tych, którzy wówczas podjęli walkę z najeźdźcą i zwyciężyli, płacąc za to swoim życiem”.

Udział niedysponowanego dzień wcześniej Ojca Świętego w kanonizacji bł. Kingi w Starym Sączu do ostatniej chwili stał pod znakiem zapytania. Ale gdy na błoniach beskidzkiego miasta stanął w złotym ornacie, radość 600 tysięcy wiernych nie miała granic. Na tę okazję przybyły z założonego przez św. Kingę klasztoru **siostry klaryski. Po raz pierwszy w 700-letniej historii opuściły ten zamknięty klasztor**. Przed pożegnaniem papież wspominał... turystyczne szlaki: „(...) wychodzimy na Prehybę, a z Prehyby schodzimy albo zjeżdżamy na nartach”. Wspomnienia kontynuował o rodzinnych Wadowicach, gdzie bawił i wrzusał opowieściami o szkole, teatrze, przyjaciółach i słynnych kremówkach, na które chodził z kolegami po maturze.

Wspomnienia z młodości spływów kajakowych na Mazurach odżyły podczas krótkiego odpoczynku nad Wigrami. Przed laty pojawił się tam z grupą studentów jako Wujek. Teraz zaskoczył wszystkich, kiedy złożył niespodziewanie wizytę rodzinie Bożeny i Stanisława Milewskich z małej podsuwalskiej wsi Leszczewo, w ich skromnym drewnianym domu.

Niezwykłe też było spotkanie Jana Pawła II z delegacją polskich sportowców w Elblągu. W ich imieniu mistrz olimpijski w chodzie Robert Korzeniowski ofiarował Ojcu Świętemu piłkę nożną i do gry w siatkówkę, buty turystyczne, wiosło kajakowe i nartę, nawiązując do ulubionych dyscyplin Karola Wojtyły, oraz swój prawy but z pary, w której zdobywał mistrzowskie tytuły.

W Ełku, z ołtarza przypominającego Łódź, przemawiał do ćwierć miliona wiernych, w tym kilku tysięcy przybyłych z Litwy. W najbardziej poruszającym fragmencie homilii, wygłoszonej również w języku litewskim, powiedział: „Nie zatwardzajmy serc, gdy słyszymy krzyk biednych. Starajmy się usłyszeć to wołanie. Starajmy się tak postępować i tak żyć, by nikt nie czuł się samotny, pozostawiony bez opieki”.

Zanim w Krakowie poinformowano o infekcji wirusowej Jana Pawła II, nieomal nie zostało odwołane także spotkanie w Sandomierzu. Rano, przed odlotem, w łazience Papież stracił równowagę, upadł i rozciął sobie prawą skroń. Z założonymi szwami, w 40-stopniowym upale dzielnie trwał jednak do końca Mszy. A warto wiedzieć, że jego nieprzewiewane **szaty liturgiczne ważą blisko 20 kilogramów!** Pomimo gorączki spotkał się też z 300-tysięczną rzeszą ludzi w Sosnowcu. Nazajutrz nie był w stanie jednak stanąć przy ołtarzu. **Mszę dla półtora miliona wiernych, oczekujących Ojca Świętego na krakowskich Błoniach, w jego zastępstwie odprawił watykański sekretarz stanu kard. Angelo Sodano**. Ale już wieczorem z okna pałacu biskupiego Jan Paweł II pozdrowił niestrudzoną wyczekiwaniem młodzież.

W drodze do Balic i przed płytą lotniska Papieża żegnało pół miliona ludzi. Wzruszenia nikt nie potrafił ukryć. „**Ojczyzno, moja ziemia umiłowana, bądź błogosławiona**” – łamiącym głosem powiedział na pożegnanie. Nie, nie na pożegnanie, lecz na do widzenia.

- 1 VIII 1999 Po odmówieniu modlitwy Anioła Pańskiego (słownik) Ojciec Święty wspomina 55 rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego.

- 1 X 1999 Jan Paweł II wydał kolejny bezprecedensowy dokument. Jako pierwszy Papież napisał list apostolski do ludzi starych.
- 31 X 1999 - W Augsburgu przewodniczący Papieskiej Rady Popierania Jedności Chrześcijańskich kardynał Edward Cassidy i przewodniczący Światowej Federacji Luterskiej pastor Christian Krause podpisali **wspólną deklarację w sprawie nauki o usprawiedliwieniu**, zamykającą spór teologiczny powstały w czasach reformacji (XVI w.).
- 5-9 listopada 1999 – **89 papieska podróż zagraniczna - INDIE (5-8 XI) - New Delhi, GRUZJA (8-9 XI) - Tbilisi, Mccheta.**

Ostatnia zagraniczna podróż Jana Pawła II przed rozpoczęciem obchodów Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 była niezwykła chociażby z dwóch powodów. Po pierwsze w Indiach, które odwiedził po raz drugi za swego pontyfikatu (po raz pierwszy w 1986 r.), przekazał Kościołom katolickim Azji, skupiającym niespełna 3 proc. ogółu ludności, **posynodalną adhortację apostolską „Ecclesia in Asia”**. **To ogromnej wagi dokument, wytyczający drogi nowej ewangelizacji na tym ogromnym kontynencie.** Po drugie do symbolu urasta pobyt Papieża w Gruzji. Dziesięć lat po historycznych wydarzeniach zapoczątkowanych w Polsce, Ojciec Święty przybył do rodzinnego kraju Stalina, który podobno pytał kiedyś: „Ile dywizji ma papież?”

Swój pobyt w New Delhi Jan Paweł II rozpoczął od złożenia wizyty zwierzchnikom państwa po czym udał się do Raj Ghat – mauzoleum Mahatmy Gandhiego, które znajduje się w miejscu, gdzie zostały spalone zwłoki legendarnego przywódcy Indii, zastrzelonego przez zamachowca w 1948 r. **Zgodnie z obowiązującym ceremoniałem, Papież bosobos zbliżył się do płyty mauzoleum i posypał ją płatkami róży, po czym przez dłuższą chwilę modlił się w skupieniu.**

Następnego dnia Ojciec Święty przewodniczył Eucharystii, która wieńczyła pracę Specjalnego Zgromadzenia Synodu Biskupów poświęconego Azji. W homilii nawiązał do **hinduistycznego święta światła – Diwali – obchodzonego na zakończenie pory deszczowej jako dzień zwycięstwa życia nad śmiercią.** Wielkim przeżyciem biorących udział we Mszy św. było włączenie do liturgii miejscowych śpiewów i tańców.

Do Gruzji obchodzącej jubileusz 3000-lecia istnienia, Papież przybył w 10. Rocznicę upadku muru berlińskiego. Został zaproszony do odwiedzenia tego kraju przez prezydenta Eduarda Szewardnadze i katolika-patriarchę Eliasza II, którzy wcześniej przyjęli go na audiencji w Watykanie.

- 15 XI 1999 - **Mianowanie Polaka, arcybiskupa Zenona Grocholewskiego, dotychczasowego prefekta Najwyższego Trybunału Sygnatury Apostolskiej, nowym prefektem Kongregacji Wychowania Katolickiego (słownik).**
- 24 XII 1999 - **Otwarcie Drzwi Świętych w bazylice św. Piotra, rozpoczynające Wielki Jubileusz Roku 2000.**

Słownik:

„COR UNUM” - Powołana przez Pawła VI w 1971r. Urząd Kurii Rzymskiej, którego zadaniem jest koordynowanie pracy charytatywnej instytucji kościelnych. Rada udziela pomocy finansowej ofiaro katastrof, wojen i cierpiącym z powodu ubóstwa.

HEROICZNOŚĆ CNÓT - praktykowanie cnót chrześcijańskich w stopniu nadzwyczajnym. Jej znamionami są: miłość, pokora i wytrwałość w długotrwałych trudnościach. Warunek ten muszą spełniać wszyscy kandydaci do wyniesienia na ołtarze. Wyjątkiem są męczennicy.

„**ANIOŁ PAŃSKI**” (**ANGELUS DOMINI**) odmawiana w południe modlitwa, składająca się z trzech Zdrowaś Maryjo, poprzedzanych wersetami zapowiadającymi trzy główne momenty tajemnicy wcielenia. (zwiastowanie Archanioła Gabriela, zgodę Maryi, realizację wcielenia) oraz z modlitwy końcowej z prośbą o wieczne zbawienie.

KONGREGACJA DS. WYCHOWANIA KATOLICKIEGO - zajmuje się uczelniami i szkołami prowadzonymi przez Kościół oraz seminariami duchownymi. W ramach tej dykasterii działa Papieskie Dzieło Powołań Kapłańskich pod przewodnictwem prefekta, którym od 1999r. jest Polak, kard. Zenon Grocholewski.

Rok 2000

- **2 I 2000** - Światowe spotkanie dzieci z Janem Pawłem II na placu św. Piotra, jako pierwsze ze spotkań w ramach Jubileuszu Roku 2000.
- **18 I 2000** - Otwarcie Drzwi Świętych w ostatniej, czwartej bazylice większej (słownik) Rzymu (św. Pawła za Murami) oraz przewodnictwo nabożeństwu ekumenicznemu wraz anglikańskim arcybiskupem Canterbury Georgem Careym i prawosławnym metropolitą Atanazym na rozpoczęcie Tygodnia Modlitw o Jedność Chrześcijan.
- **24-26 lutego 2000** – **90 papiaska podróż zagraniczna – Egipt – Kair, Góra Synaj.**

Swoje jubileuszowe pielgrzymowanie Jana Pawła II rozpoczął od wędrówki śladami Mojżesza. Kulminacyjnym punktem tej niezwykłej podróży było nawiedzenie **klasztoru św. Katarzyny, położonego u stóp biblijnej góry Synaj**, na której Pan Bóg objawił się Mojżeszowi i przekazał ludowi swe Prawo, zawarte w Dekalogu.

Papież został bardzo serdecznie przyjęty przez wspólnotę 23 mnichów greko prawosławnych, którzy opiekują się klasztorem. Wchodząc do „**kaplicy płonącego krzewu**”, **zgodnie z obyczajem, Jan Paweł II zdjął buty, ucałował ziemię i dłuższą chwilę pograżył się w modlitwie**, rozważając zapewne słowa, jakimi Bóg objawił Mojżeszowi tajemnicę swego bytu: „Jestem, który Jestem”. Następnie **zdjął z palca pierścień i dotknął nim relikwii św. Katarzyny**. Mnisi pokazali najcenniejsze skarby przechowywane w klasztorze – ikony, sprzęt liturgiczny i biblijne rękopisy, między innymi sławny „Codex Sinaiticus”. Po przejściu do gaju oliwnego, znajdującego się we wnętrzu murów klasztornych Jan Paweł II przewodniczył Liturgii Słowa, w której uczestniczyła spora grupa pielgrzymów z Polski.

Podróż Papieża do Egiptu, oprócz wymiaru jubileuszowego, miała wyraźny charakter ekumeniczny i stanowiła kolejny krok na drodze dialogu z muzułmanami i ku jedności z innymi kościołami chrześcijańskimi. Chrześcijanie należą do mniejszości. Dominują muzułmanie, którzy stanowią ponad 90 proc. 65-milionowej ludności. Celowi ekumenicznemu papieskiej pielgrzymki sprzyjały liczne spotkania ze zwierzchnikami największych wspólnot religijnych kraju, a także wspólne modlitwy. Msza św. podczas drugiego dnia podróży w kairskim Pałacu Sportu zgromadziła ponad 20 tys. wiernych przybyłych z całego kraju. Byli wśród nich również uchodźcy z Sudanu. Wyjątkowość wydarzenia polegała także na tym, że była to pierwsza w Egipcie Msza św. sprawowana poza murami kościoła.

- **5 III 2000** - **Beatyfikacja 11 polskich nazaretanek** (słownik), męczennic z Nowogródka z 1943 r., wśród nich jest s. Maria Stella Adela Mardosewicz.
- **12 III 2000** - Obchody Dnia Przebaczenia w Kościele (podczas nabożeństwa w bazylice św. Piotra Jan Paweł II oraz kardynałowie i biskupi prosili różne grupy ludzi - m.in. Żydów,

kobiety, ludy tubylcze - o wybaczenie grzechów, jakie Kościół popełnił wobec nich w ciągu wieków, a także w dziedzinie praw człowieka i wolności religijnej).

- **20-26 marca 2000 – 91 papieska podróż zagraniczna – Ziemia Święta**, Jordania (20-21 III) Amman, Wadi Al.-Kharrar, **Izrael (21-26 III)** Tel Awiw, Al.-Maghtas, Betlejem, Deheisheh, **Jerozolima**, Tabgha, Kafarnaum, Korazim, Nazaret.

Podróż rozpoczął Ojciec Święty od nawiedzenia miejsc w dzisiejszej Jordanii. Podążył śladami patriarchów – Abrahama, Izaaka, Jakuba oraz Mojżesza. Dotarł do ziemi, po której chodził Jezus i skąd z Ewangelią wyruszyli w świat Jego uczniowie. Pierwsze kroki z lotniska w Ammanie skierował na **górze Nebo. Z niej - według tradycji- Mojżesz oglądał ziemię obiecaną po 40-letniej wędrówce przez pustynię.** Od 1932 r. znajduje się tam franciszkański klasztor i ośrodek badań archeologicznych.

Stamtąd Papież wyruszył w kierunku doliny Wadi Al.-Kharrar, gdzie św. Jan udzielał chrztu w wodach Jordanu. Do posłannictwa św. Jana Chrzciciela nawiązywała Eucharystia, podczas której szczególne chwile przeżyło ponad 2 tys. dzieci, przystępujących do Pierwszej Komunii Świętej. Nad tronem papieskim umieszczono obraz przedstawiający **św. Jana Chrzciciela, patrona Jordanii.** W czasie liturgii Jan Paweł II pobłogosławił wodę zaczerpniętą z Jordanu, tej samej rzeki, w której został ochrzczony Jezus.

Kolejnym etapem tej wędrówki było Betlejem, miejsce narodzenia Jezusa, oraz Wieczernik. Na Górze Błogosławieństw powitało Papieża ponad 100 tys. młodych ludzi. Największą grupę stanowiła młodzież przybyła z krajów całego Bliskiego Wschodu oraz ponad 40tys. członków ruchu neokatechumenalnego. Z Libanu przybyli żołnierze pokojowych oddziałów ONZ, wśród których było wielu Polaków.

Następnie papież podążył brzegiem Jeziora Galilejskiego. **Odwiędził Tabgę, gdzie Jezus wygłosił swoją pierwszą mowę. Ołtarzem**, w wybudowanym tam w 350 r. kościele, **jest skała, na której – jak głosi tradycja – Jezus dokonał rozmnożenia chleba.**

Ostatnią pielgrzymkową stacją była Golgota. Tam, w bazylice Grobu Świętego, Jan Paweł II modlił się w pustym grobie Chrystusa, natomiast Msza św., wieńcząca niejako całą podróż, została odprawiona w kaplicy ukazania się zmartwychwstałego Jezusa.

Ojciec Święty spotkał się z królem Jordanii, przywódcą Autonomii Palestyńskiej, odwiedził jeden z obozów uchodźców palestyńskich, rozmawiał z prezydentem i premierem Izraela. Wymownymi gestami było pojawianie się Papieża w **Instytucie Pamięci Yad Vashem, upamiętniającym zagładę 6mln Żydów w czasie drugiej wojny światowej oraz modlitwa pod ścianą płaczu.** Jan Paweł II, podobnie jak tysiące Żydów odwiedzających to miejsce, złożył w szczelinach muru swoją kartkę z modlitwą i prośbami.

Na uroczystości w Yad Vashem przybył między innymi **Jerzy Kluger, przyjaciel Ojca Świętego z lat szkolnych, oraz Edith Tziner, urodzona i mieszkająca przed wojną w Wadowicach.** Niepowtarzalny klimat stworzyły zgromadzone tam dzieci. Chóry młodzieży izraelskiej, muzułmańskiej i chrześcijańskiej wykonały razem skomponowaną na tę okazję kantatę: „Jerozolima, miasto pokoju”.

- **30 IV 2000 - Kanonizacja bł. s. Faustyny Kowalskiej i ustanowienie uroczystości Miłosierdzia Bożego.**
- **12-13 maja 2000 – 92 papieska podróż zagraniczna – Portugalia – Lizbona, Fatima.**

W Fatimie Jan Paweł II był wcześniej dwukrotnie – w 1982 i 1991 r. Podczas trzeciej pielgrzymki **beatyfikował dwójkę dzieci – Hiacyntę i Franciszka, które wraz z kuzynką Łucją, zmarłą 13.02.2005 r., byli w 1917 r. świadkami objawień Matki Bożej w Cova da Iria.** Niespodziewanie

dla całego świata **Papież zdecydował wtedy o ujawnieniu trzeciej tajemnicy fatimskiej.** Wynikało z niej między innymi, że **Matka Boska przepowiedziała zamach na niego.**

Wizja fatimska dotyczy przede wszystkim walki systemów ateistycznych przeciw Kościołowi i chrześcijanom oraz opisuje niezmierne cierpienia świadków wiary w stuleciu zamykającym drugie millenium. Jest to niekończąca się Droga Krzyżowa, której przewodniczą papież dwudziestego wieku. Według interpretacji samych pastorinhos potwierdzonej też niedawno przez s. Łucję <<**biskup odziany w biel**>>, **który się modli za wszystkich wiernych, to Papież. Również On, krocząc z trudem ku krzyżowi podczas ciał zabitych męczenników (biskupów, kapłanów, zakonników, zakonnice i licznych wiernych świeckich), pada na ziemię jak martwy, rażony strzałami broni palnej”.**

Uroczystość beatyfikacyjna miała niezwykle doniosłą oprawę. Z Ojcem Świętym Mszę koncelebrowało wielu kardynałów, arcybiskupów, biskupów oraz około tysiąc kapłanów. W pobliżu ołtarza ustawiono **cudowną figurę Matki Boskiej Fatimskiej. W Jej koronę wprawiona jest kula, która zraniła Papieża w dniu zamachu na placu św. Piotra, a którą przekazał on później sanktuarium fatimskiemu jako wotum dziękczynne za ocalenie życia.**

Wśród zgromadzonych była **69-letnia Portugalka Maria Emila Santos, cudownie uzdrowiona za wstawiennictwem Franciszka i Hiacynty z całkowitego paraliżu na który cierpiała przez 20 lat.** Z klasztoru w Coimbrze przybyła do Fatimy **93-letnia wówczas karmelitanka s. Łucja, kuzynka Franciszka i Hiacynty. Przed Mszą św. modliła się przy ich grobie, na kilka minut spotkała się też z Ojcem Świętym.**

- **18 V 2000 - Obchody 80. urodzin Jana Pawła II.** Koncelebrę wraz z jubilatem sprawuje 80 kardynałów i patriarchów, 250 biskupów oraz ok. 7 tys. księży.
- **13 VI 2000 -Ulaskawienie Mehmeta Ali Agcy, terrorysty tureckiego, który za dokonanie zamachu na Papieża w 1981 roku** skazany został przez sąd włoski na dożywotnie więzienie, przez prezydenta Włoch Carlo Azeglio Ciampiego.
- **26 VI 2000 -** W Biurze Prasowym Stolicy Apostolskiej prefekt Kongregacji Nauki Wiary kardynał Joseph Ratzinger przedstawił tekst i komentarz do tzw. trzeciej tajemnicy fatimskiej i publikacja tego tekstu.
- **9 VIII 2000** Więźniowie byli jedyną grupą, która z okazji Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 nie przysłała do Papieża, lecz on do niej. Jan Paweł II odwiedził Rzymskie więzienie Regina Coeli gdzie odprawił Mszę św.
- **15-20 VIII 2000 - XV Światowe Dni Młodzieży w Rzymie** z udziałem ok. 2 mln młodych ze wszystkich kontynentów.
- **3 IX 2000 - Wśród pięciu nowych błogosławionych są dwaj poprzednicy Jana Pawła II: Pius IX, który ogłosił dogmat o Niepokalanym Poczęciu NMP, oraz inicjator Soboru Watykańskiego II, papież otwarcia kościoła na świat Jan XXIII.**
- **1 X 2000 -** Kanonizacja 120 męczenników chińskich z XVIII, XIX i XX wieku.
- **8 X 2000 -** Podczas Jubileuszu Biskupów obecności ok. 1500 hierarchów, przed figurą Matki Boskiej Fatimskiej na pl. Św. Piotra, Papież zawiera Maryi Kościół i ludzkość. Modlitwę różańcową prowadzi - dzięki telewizyjnemu połączeniu z klasztorem w portugalskiej Coimbrze - 94-letnia Łucja, jedyny żyjący świadek objawień w Fatimie.
- **29 X 2000** Jubileusz sportowców na Stadionie Olimpijski w Rzymie rozpoczęła Msza św. koncelebrowana pod przewodnictwem Ojca Świętego, a później został rozegrany mecz piłkarski, w obecności wyjątkowego gościa - Jana Pawła II, który był pierwszym papieżem oglądającym mecz na trybunach.
- **31 X 2000 -** Ogłoszenie św. Tomasza Morusa patronem rządzących i polityków.
- **26 XI 2000 - Jan Paweł II podpisuje nowa konstytucję Państwa Watykańskiego.**

Słownik:

BAZYLIKA WIĘKSZA - tytuł nadany czterem rzymskim świątyniom: św. Jana na Lateranie, Matki Bożej Większej na Eskwilinie, św. Pawła za Murami i bazylice św. Piotra na Watykanie. Co roku odwiedza je kilka milionów pielgrzymów i turystów.

NAZARETANKI - zgromadzenie założone w 1875r. przez bł. Marie Franciszkę Siedliską. Siostry katechizują, pracują w kuriach i parafiach, prowadzą szkoły i przedszkola, domy samotnej matki, domy pomocy społecznej, zakłady opiekuńczo-lecznicze. Ich głównym charyzmatem jest przede wszystkim wspieranie rodzin.

Rok 2001

- **6 I 2001** - Zakończenie uroczystości Wielkiego Jubileuszu Roku 2000, zamknięcie Drzwi Świętych w bazylice św. Piotra.
- **21 II 2001** - Konsystorz, podczas którego Papież mianował 44 nowych kardynałów (najwięcej w historii Kościoła), w tym dwóch Polaków: Zenona Grocholewskiego, prefekta Kongregacji Wychowania Katolickiego, oraz Mariana Jaworskiego, arcybiskupa Lwowa obrządku łacińskiego. Ojciec Święty ogłasza też nazwiska dwóch kardynałów mianowanych 21 lutego 1998r. „in pectore” czyli zachowanych w tajemnicy (słownik).
- **11 III 2001** - Największa w historii Kościoła beatyfikacja (Papież wyniósł na ołtarze 233 męczenników wojny domowej w Hiszpanii z lat 1936-1939).
- **25 III 2001** - Szkaplerz jako znak „przymierza” z Maryją jest tematem przesłania Ojca Świętego do zakonów karmelitańskich (słownik).
- **26 III 2001** - W Watykanie delegacja Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu wręcza Ojcu Świętemu - ósmy już z kolei - doktorat honoris causa.
- **4-9 maja 2001** – 93 papieska podróż zagraniczna – Grecja (4-5 V) Ateny, Syria (5-8 V) Malta (8-9 V).

To była w istocie podróż do korzeni Kościoła, wyprawa, która wiodła po śladach wędrówek apostoelskich św. Pawła i miała bardzo wyraźny charakter ekumeniczny. **Jan Paweł II przełamał kolejną barierę - jako pierwszy w dziejach następcą Piotra odwiedził tę ziemię.**

Epokowym wydarzeniem też był **akt prośby o przebaczenie za dawne rozłamy, jaką Papież skierował do arcybiskupa Grecji Christodoulosa.** Dzięki temu lody stopniały, zrodziła się nadzieja, że zostanie otwarta droga ku pojednaniu i braterstwu. Dwa prywatne spotkania Ojca Świętego ze zwierzchnikiem greckiego prawosławia doprowadziły do **podpisania wspólnej deklaracji**, w której stwierdzili że „**będą zabiegać usilnie o zwycięstwo pokoju na całym świecie, o poszanowanie życia i ludzkiej godności, o solidarność z wszystkimi potrzebującymi**”. Słowa zapisano po grecku i angielsku.

Wizycie Ojca Świętego w Syrii, zamieszkałej w zdecydowanej większości przez wyznawców islamu, towarzyszyła atmosfera zrozumienia i chęć poszukiwania wspólnych wartości. Dużą w tym zasługą miejscowych władz państwowych i wielkiego muftiego Syrii, który towarzyszył Papieżowi podczas bezprecedensowej **wizyty w wielkim meczecie Omajjadów.** Tę wielką świątynię wzniesiono w VIII w., w miejscu gdzie poprzednio znajdowała się chrześcijańska katedra św. Jana Chrzciciela. Jego czaszka, sprowadzona wcześniej z Ziemi Świętej, została odnaleziona w czasie prac budowlanych i w miejscu znaleziska zbudowano wewnątrz meczetu mauzoleum. Jan Paweł II, po zdjęciu butów- jak nakazuje muzułmański obyczaj – wszedł do dzisiejszego meczetu i modlił się

przy szczątkach św. Jana Chrzciciela, którego pod imieniem Yahya cczą również wyznawcy islamu.

- 21 VI 2001 - W liście do sekretarza generalnego ONZ Kofiego Annana, Jan Paweł II zdecydowanie poparł programy prewencji i leczenia AIDS.
- 23-27 czerwca 2001 – 94 papieska podróż zagraniczna – Ukraina – Kijów, Bykownia, Babi Jar, Lwów, Brzuchowice.

Jan Paweł II zabiegał o zorganizowanie tej pielgrzymki przez kilka lat. Jako zwierzchnikowi Kościoła, ale także jako Polakowi – jak podkreślał – bardzo zależało mu na odwiedzeniu Ukrainy, będącej historycznym pomostem łączącym Wschód z Zachodem.

Jan Paweł II odwiedził kilka miejsc, upamiętniających martyrologię narodu ukraińskiego. Modlił się między innymi w kijowskim parku Chwały przed pomnikiem Nieznanego Żołnierza, wzniesionym w hołdzie 6 mln ukraińskich żołnierzy poległych w czasie drugiej wojny światowej, a także 17mln Ukraińców przesładowanych przez nazistów i komunistów. Odwiedził też **podkijowską Bykownię, zwaną „ukraińskim Katyniem”, gdzie znajduje się zbiorowa mogiła 150tys. ofiar hitlerowskich i komunistycznych mordów, w tym 7tys. polskich oficerów.** Był wreszcie w Babim Jarze, w miejscu kaźni ukraińskich Żydów, gdzie wraz z rabinem Jakowem Blichem odmówił modlitwę za zmarłych.

Na prośbę o przebaczenie sąsiadujące narody, usłyszał podobne słowa ze strony kard. Lubomyra Huzara, arcybiskupa większego Lwowa obrządku ukraińsko-bizantyjskiego. „Niech przebaczenie – udzielone i uzyskane – rozleje się niczym dobroczynny balsam w każdym sercu” – wzywał Papież chrześcijan polskiego i ukraińskiego pochodzenia na zakończenie homilii podczas Mszy Świętej we Lwowie. Licznie zgromadzeni Polacy przeżyli doniosłe chwile, kiedy **Ojciec Święty koronował obraz Matki Bożej Łaskawej z łańskiejkatedry we Lwowie.** Przed tym wizerunkiem król Jan Kazimierz złożył śluby w imieniu narodu polskiego w 1656 r., powierzając opiekę Matki Bożej Królowej Korony Polskiej całą ojczyznę.

Już po powrocie do Rzymu, dzieląc się wyrażeniami podróży, Jan Paweł II wyznał że, **niezapomnianym przez niego doświadczeniem były uroczyste liturgie eucharystyczne w obrządku łańskim i bizantyjsko-ukraińskim, którym przewodniczył.** „Było to jak gdyby przeżywanie liturgii obydwojma płucami, podobnie jak pod koniec pierwszego tysiąclecia, po chrzcie Rusi i przed bolesnym rozłamem między Wschodem i Zachodem”.

Jan Paweł II był trzecim Biskupem Rzymu, który odwiedził ziemię ukraińską. Poprzedziło go w I w. św. Klemens oraz w VII w. św. Marcin I. Zginęli oni jako męczennicy na Krymie.

- 26 VII 2001 - List apostolski na 1000-lecie chrztu Węgier.
- 7 VIII 2001 - Prywatna rozmowa Papieża z abp Emmanuelem Milingo, zambijskim egzorcystą i hierarchą Kościoła katolickiego, który poślubiając Koreankę Marię Sung podczas ceremonii masowych zaślubin w sekcji Moona zaciągnął na siebie groźbę ekskomuniki (kilka dni po rozmowie Milingo wyrzekł się małżeństwa oraz kontaktu z sektą i udał się odprawić rekolekcje pokutne w publicznie nieznanym miejscu).
- 11 IX 2001 - Telegram kondolencyjny Jana Pawła II do prezydenta USA George'a W. Busha wyrażający solidarność Kościoła po zamachu na World Trade Center w Nowym Jorku i Pentagon w Waszyngtonie.
- 22-27 września 2001 – 95 papieska podróż zagraniczna – Kazachstan (22-25 IX) – Astana, Armenia (25-27 IX) – Eczmiadzyn, Erewan, Chor Wirab.

Atmosferę papieskiej wizyty w Kazachstanie, młodej poświęconej republice, zróżnicowanej pod względem etnicznym - zamieszkuje ją ponad 100 narodowości – najlepiej oddaje Eucharystia,

sprawowana na wielkim placu Matki Ojczyzny w Astanie. Uczestniczyło w niej ok. 60 tys. osób, wśród których więcej było wyznawców religii niż katolików. Rozważanie przed końcowym błogosławieństwem wygłosił po kazachsku, a następnie po polsku, niemiecku i rosyjsku. Miejscowe władze nadały wizycie Jana Pawła II najwyższą rangę, a najistotniejsze momenty z podróży na żywo transmitowała telewizja państwowa.

Podczas spotkania z miejscowymi intelektualistami w imieniu gospodarzy przemawiała znany pisarz kazachski Abisz Kiegielbajew, który dziękował Ojcu Świętemu za prowadzenie dialogu z islamem. Spotkanie uświetnił koncert artystów Opery i Baletu z Astany, którzy wykonali między innymi pieśń do słów wiersza Karola Wojtyły.

Podobnie jak Kazachstan, także i Armenia była ziemią, na której pierwszy raz w dziejach postawił swą stopę Biskup Rzymu. Bez precedensu był też fakt, że zwierzchnik Kościoła katolickiego zamieszkał w pałacu katolikosa w Eczmiadynie- siedzibie głowy Kościoła wschodniego. „To dom mojego brata” – wyjaśnił Ojciec Święty.

Naród ormiański za dochowanie wierności wyznawanej wierze musiał w historii zapłacić wysoką cenę. Najstraszliwsza była masowa zagłada, jakiej zaznał na początku XX w., gdy w ciągu trzech lat wymordowano ok. półtora miliona ludzi. Pod pomnikiem ofiar masakry Jan Paweł II modlił się z katolikosem Karekinem II . Po wspólnym odmówieniu „Ojcze nasz” sławny francuski piosenkarz ormiańskiego pochodzenia – Charles Aznavour zaśpiewał „Ave Maria”.

Papież modlił się w klasztorze Chor Wirab, znanym z tego, że znajduje się tam głęboka na 40 m studnia, w której król Tyridates III więził przez 13 lat św. Grzegorza Oświeciciela. Uwolnił go dopiero, gdy święty wyjednał modlitwą cudowne uzdrowienie władcy, który w efekcie nawrócił się i przyjął chrzest wraz z rodziną i całym ludem. Karekin II wręczył Ojcu Świętemu płonącą pochodnię, symbolizującą wiarę, którą Grzegorz oświecił Ormianom. Po powrocie do Watykanu Jan Paweł II umieścił ją w auli Sydonu Biskupów.

- 14 X 2001 - Po raz pierwszy obchodzono w Polsce Dzień Papieski.
- 22 XI 2001 - Papież podpisuje adhortację apostolską „Ecclesia in Oceania”, poświęcona kościołowi na Oceani i jako pierwszy papież w historii wysłał oficjalny watykański dokument przez Internet.
- 8 XII 2001 - Orędzie na XXXV Światowy Dzień Pokoju: „Nie ma pokoju bez sprawiedliwości, nie ma sprawiedliwości bez przebaczenia”.

Słownik:

„IN PECTORE” - czyli „w sercu”. Zasada stosowana przez papieży podczas nominacji kardynałów pochodzących z krajów, w których Kościół jest prześladowany. Decyzja taka ma uchronić nominowanego przed represjami. Jan Paweł II mianował w ten sposób czterech kardynałów. I GNATIUSA Gong Pin-mei z Chin, Mariana Jaworskiego ze Lwowa oraz Janisa Pujatsa z Rygi. Ich nazwiska ujawnił. Nazwisko czwartego kardynała zabrał ze sobą do grobu.

SZKAPLERZ - szata wkładana przez głowę na ramiona, ewentualnie połączone sznurkiem kawałki brązowego sukna lub medalik zakładany na szyję. Jest on znakiem schronienia się pod macierzyńska opiekę Maryi. Szkaplerz nosił przez całe życie. Jan Paweł II.

Rok 2002

- 10 II 2002 - Przesłanie papieskie z okazji 50. Rocznicy powstania Movimento per il Mondo Migliore - Ruchu dla Lepszego Świata (słownik).

- 11 II 2002 - Przesłanie Ojca Świętego z okazji 20-lecia uznania przez Papieską Radę ds. Świeckich ruchu *Comunione e Liberazione - Wspólnota i Wyzwolenie* (słownik).
- 9 III 2002 - Audyencja papieska dla przedstawicieli diecezji z okazji 10-lecia ustanowienia nowej struktury administracyjnej Kościoła w Polsce.
- 2 V 2002 - List apostolski Jana Pawła II *Misericordia Dei* o niektórych aspektach sprawowania sakramentu pokuty.
- 16 VI 2002 - Kanonizacja w Rzymie bł. ojca Pio (1887-1968), włoskiego kapucyna, stygmatyka.
- 23 lipca – 1 sierpnia 2002 – 97 papieska podróż zagraniczna – Kanada (23-29 VII) – Toronto, Gwatemala (29-30 VII), Meksyk (31 VII – 1 VIII).

25-28 VII 2002 - XVII Światowy Dzień Młodzieży odbył się w kanadyjskim Toronto, czyli w miejscu najbardziej odpowiednim, wszak w języku miejscowych Indian nazwa miasta oznacza tyle, co... miejsce spotkania.

Hasłem kolejnego święta młodzieży, na które zjechało blisko pół miliona młodych ludzi ze 170 krajów, były biblijne słowa: „Wy jesteście solą ziemi... Wy jesteście światłem świata” (Mt 5,13-14). To prawdziwy fenomen, że im Papież jest straszny i bardziej schorowany, tym łatwiej nawiązuje kontakt z młodzieżą. W Toronto bezbłędnie trafił do niej apelem: „Pozwólcie złożyć nadzieję w was, drodzy moi przyjaciele”.

Misterium męki Pańskiej pod miejskim ratuszem rozpoczęło 400tys. młodych ludzi. W rolę Maryi wcieliła się Polka mieszkająca w Toronto. Tak wielkiej religijnej manifestacji Kanada nigdy wcześniej nie oglądała. Mszę św., będącą kulminacyjnym punktem Światowego Dnia Młodzieży, poprzedziło tradycyjne nocne czuwanie, w czasie którego Jan Paweł II kontaktował się z jego uczestnikami za pośrednictwem umieszczonych na placu ogromnych telebimów. We Mszy uczestniczyło ponad 800tys. wiernych.

Jan Paweł II z Toronto udał się do Ameryki Łacińskiej. W Gwatemali kanonizował brata Piotra od św. Józefa de Betancurt (1626- 1667). Papież kanonizował w najśłynniejszej meksykańskiej bazylice Matki Bożej w Guadalupe – nawiedza ją każdego roku 20 mln pielgrzymów – bł. Juana Diego Cuauhtlatoatzina, którego beatyfikował w 1990 r. Plac przed świątynią zdobił wspaniały kwiatowy dywan, rozpostarty na długości 4km. Na wielkich transparentach widniały słowa, które Matka Boska wypowiedziała do Juana Diego: „Czyż to nie Ja, Twoja Matka, stoję tutaj?”- wypisane w językach nahuatl, hiszpańskim i polskim. Na uroczystość licznie przybyli w swych barwnych strojach Indianie ze stanu Guanajuato, jak również Indianie z Chiapas.

Atmosfera wielkiego święta trwała i następnego dnia, kiedy Ojciec Święty dokonał beatyfikacji dwóch Indiach z plemienia Zapoteków: Jana Chrzcziciela i Hiacynta od Aniołów, którzy w 1700 r. ponieśli męczeńską śmierć. Do sanktuarium przybyło kilkanaście tysięcy wiernych z Antequera-Oaxaca, rodzinnych diecezji nowych błogosławionych. Tradycyjne indiańskie stroje, wielobarwne pióropusze i sugestywny śpiew stanowił niezwykłą oprawę nabożeństwa beatyfikacyjnego, podczas którego posługiwano się siedmioma miejscowymi językami. Radość z beatyfikacji Meksykanie wyrazili tradycyjnym tańcem piór.

- 16-19 sierpnia 2002 – 98 papieska podróż zagraniczna –Polska – Kraków, Kalwaria Zebrzydowska.

Już sama zapowiedź kolejnej wizyty w Polsce brzmiała sensacyjnie. Wydawało się, że po pielgrzymce w 1999r., o której otwarciu mówiło się, że było to swoiste pożegnanie Wielkiego Polaka z krajem, że po podróży tak wzruszającej, sentymentalnej i dramatycznej nie będzie dane rodakom Jana Pawła II przeżywać podobnych chwil.

Początkowo Ojciec Święty miał przyjechać tylko po to, aby dokonać konsekracji nowej bazyliki w Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie Łagiewnikach. Do programu wizyty włączono jednak Mszę św. na Błoniach (**beatyfikacja czworga nowych błogosławionych: byłego metropolity warszawskiego abp. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego, jezuitę o. Jana Beyzyma, s. Sanacji Szymkowiak ze Zgromadzenia Sióstr Serafitek (słownik) i ks. Jana Balickiego, przedwojennego rektora seminarium w Przemyślu**) oraz **obchodzącą swoje 400-lecie Kalwarię Zebrzydowską**. Papież pojawił się też na niezwykłej modlitwie w Katedrze Wawelskiej, nawiedził grób swoich rodziców, zatrzymał się przy kościele Mariackim na Rynku Głównym i parafii św. Floriana, w której był wikariuszem. Spotkał się również na wspólnej kolacji ze szkolnymi kolegami, przystanął pod domem przy ul. Tynieckiej 10, gdzie mieszkał z ojcem w latach 1938-1941, a tuż przed powrotem do Rzymu odwiedził klasztory Benedyktynów w Tyńcu i Kamedułów na Bielanach. Była też wycieczka helikopterem nad ukochanymi polskimi górami oraz tradycyjne wieczorne przekomarzania się z młodzieżą z okna Kurii Metropolitarnej przy ulicy Franciszkańskiej.

Hasło „Bóg bogaty w miłosierdzie”, które **przyświecało tej pielgrzymce**, nieustannie obecne było w papieskim nauczaniu. Jego egzemplifikacją była encyklika „Dives in misericordia”. Najdonioślej wezwanie to zabrzmiało **w Łagiewnikach**, gdzie spełniło się pragnienie Papieża, by właśnie tam **powstało światowe centrum Miłosierdzia Bożego**. Na zakończenie homilii Jan Paweł II dokonał aktu zawierzenia świata Bożemu miłosierdziu.

Na uroczystości do wnętrza dostało się 5tys. szczęśliwców, najhjojniejszych sponsorów i darczyńców. Był wśród nich **Roman Kluska, były szef Optimusa który, przeznaczył na budowę bazyliki 15mln złotych**.

Dwuipółmilionowy tłum wiernych wypełnił 48-hektarową krakowską łąkę. Ludzie gromadzili się nawet pod górującym nad Błoniami kopcem Kościuszki. Większe zgromadzenie podczas tego pontyfikatu miało miejsce tylko w 1995r., podczas spotkania z młodzieżą na Filipinach, na które przybyło ponad 4 mln ludzi. Przed zakończeniem uroczystości na Błoniach fotoreporterzy ze specjalnych podnośników wykonali panoramiczne zdjęcie, będące niezwykłą pamiątką z IX pielgrzymki Jana Pawła II do ojczyzny.

W Kalwarii Papież przemówił słowami modlitwy, które wywołały łzy nawet na twarzach najtwardszych reporterów: **„Dla ubogich i cierpiących otwieraj serca zamożnych. Bezrobotnym daj spotkać pracodawcę. Wyrzucanym na bruk pomóż znaleźć dach nad głową. Rodzinom daj miłość, która pozwala przetrwać wszelkie trudności. Młodym pokazuj drogę i perspektywy na przyszłość. Dzieci otocz płaszczem swej opieki aby nie uległy zgorzeniu. Wspólnoty zakonne ożywiaj łaską wiary, nadziei i miłości. Kapłanów ucz naśladować Twojego Syna w oddawaniu co dnia życia za owce. Biskupom upraszaj światło Ducha Świętego, aby prowadzili ten kościół jedną i prostą drogą do bram Królestwa Twojego Syna”**.

Po liturgii Ojciec Święty zwrócił się do zgromadzonych: „Dobiega końca moje pielgrzymowanie do Polski, do Krakowa. Kiedy nawiedzałem to sanktuarium w roku 1979, prosiłem abyście się za mnie modlili za życia mojego i po śmierci. Dziś dziękuję wam i wszystkim kalwaryjskim pielgrzymom za te modlitwy i za duchowe wsparcie, jakiego nieustannie doznaję. I nadal proszę: nie ustawajcie w tej modlitwie, raz jeszcze powtarzam, za życia mojego i po śmierci”.

Kilka godzin później równie wzruszające było pożegnanie na krakowskim lotnisku w Balicach. „Ojczyzno moja kochana, Polsko, [...] Bóg Cię wywyższa i wyszczególnia, ale umieć być wdzięczna!” (Dzienniczek, 1038) Tymi słowami z Dzienniczka świętej Faustyny pragnę Was pożegnać, drodzy bracia i siostry, moi rodacy!” I już na „do widzenia”: „Na końcu cóż powiedzieć? Żal odjeżdżać!” Żegnał go niezwykły chór kilkudziesięciu tysięcy ludzi zgromadzonych na lotnisku, którzy wraz z zespołem „Golec uOrkiestra” śpiewali w nieskończoność: „Do Wadowic wróć, do Ojczyzny wróć!”.

- 16 X 2002 - List apostolski Rosarium Virginis Mariae, w którym Papież ogłosił Rok Różańca oraz zaproponował uzupełnienie trzech dotychczasowych części różańca o tajemnice światła (chrzest Jezusa w Jordanie, objawienie siebie na weselu w Kanie Galilejskiej, głoszenie Królestwa i wzywanie do nawrócenia, przemienienie na Górze Tabor oraz ustanowienie Eucharystii).
- 14 XI 2002 - Papież po raz pierwszy w dziejach przemawia we włoskim parlamencie do przedstawicieli obu izb deputowanych. Po wysłuchaniu przemówienia Ojca Świętego oddał się w ręce policji poszukiwany listem gończym 50-letni mafioso Benedetto Marciante, który uciekł z więzienia.
- 8 XII 2002 - Oredzie papieskie na XXXVI Światowy Dzień Pokoju 1 stycznia 2003r. pt. „Encyklika „Pacem in terris” - nieustanne zobowiązanie (słownik).

Słownik:

COMUNIONE E LIBERAZIONE - (Wspólnota i Wyzwolenie), ruch powstały w 1954r. z inspiracji ks. Luigię Giussaniego, który głosił, że chrześcijaństwo przeżyte we wspólnocie jest warunkiem wyzwolenia człowieka. Ruch obecny jest w 70 krajach (w Polsce od 1983r.) i skupia ponad 100 tys. osób.

RUCH DLA LEPSZEGO ŚWIATA - założony w 1952r. przez Jezuitę o. Riccarda Lombardiego. Po II wojnie światowej do budowy w duchu miłości bardziej ludzkiego świata, w którego centrum powinien stać Jezus. Ruch skupia 600 członków w 45 krajach. W Polsce działa od 1971r.

SERAFITKI - (Zgromadzenie Córek Matki Bożej Bolesnej) założone w 1881r. przez bł. Honorata Koźmińskiego i m. Małgorzatę Łucję Szewczyk. Siostry opiekują się osobami8 biednymi, chorymi starszymi. Pracują też przy parafiach jako katechetki, pielęgniarki, kancelistki i organistki.

„PACEM IN TERRIS” - encyklika Jana XXIII z 1963r. poświęcona zagadnieniu utrzymania trwałego pokoju między narodami. Została ogłoszona kilka tygodni po pokojowym rozwiązaniu kryzysu kubańskiego. Jan XXIII pragnął wskazać drogę, która pozwoli w przyszłości uniknąć takich niebezpieczeństw. Pierwsza encyklika w historii skierowana do wszystkich „ludzi dobrej woli”.

Rok 2003

- 6 I 2003 - Przesłanie Jana Pawła II z okazji 160. Rocznicy powstania Papieskiego Dzieła Dzieciństwa Misyjnego (słownik).
- 3 III 2003 - list do prezydenta USA George'a W. Busha (w sprawie konfliktu irackiego).
- 6 III 2003 - publiczna prezentacja Tryptyku rzymskiego (Rzym i Kraków).
- 17 IV 2003 - Czternasta encyklika Jana Pawła II nosi tytuł „Ecclesia de Eucharistia” i jest poświęcona Eucharystii w życiu kościoła.
- 20 III 2003 - wybuch wojny w Iraku, Jan Paweł II odprawia Mszę św. o pokój w tym kraju.
- 23 III 2003 - beatyfikacja Łászló Batthyány-Strattmanna, ojca rodziny.
- 13 IV 2003 - list do prezydenta Kuby Fidela Castro (prośba o akt łaski dla skazanych dysydentów).
- 18 V 2003 - kanonizacja bp. Józefa Pelczara i m. Urszuli Ledóchowskiej.
- 5-9 czerwca 2003 - 100 papieska podróż zagraniczna do Chorwacji.
- 19 V 2003 - Papież wprowadza Polskę do Unii Europejskiej.

- **11-14 września 2003 – 102 papieska podróż zagraniczna – Słowacja –** Bratysława, Trnava, Bańska Bystrzyca, Rožniava.
- **29 IX 2003 - Bp. Stanisław Dziwisz mianowany arcybiskupem tytularnym San Leone** (słownik).
- **15 - 18 X 2003 -** uroczystości jubileuszu 25-lecia pontyfikatu Jana Pawła II.
- **16 X 2003 -** Papież podpisuje adhortację "Pastorem gregis" (Pasterze owczarni) o posłudze i zadaniach biskupów w Kościele.
- **19 X 2003 - beatyfikacja Matki Teresy z Kalkuty, założycielki Zgromadzenia Misjonarek Miłości, laureatki Pokojowej Nagrody Nobla.**
- **21 X 2003 -** konsystorz na Placu św. Piotra (Papież mianował 32 kardynałów w tym jednego in pectore - bez ujawnienia nazwiska).

Słownik:

BISKUPSTWO TYTULARNE - (łac. in partibus infidelium) dosł. „w kraju niewiernych”, tytuł biskupów nie mających własnej diecezji, pełniących funkcję biskupów pomocniczych lub mających specjalne zadania w Kościele. Zwyczajowo otrzymują oni tytuł nieistniejącej diecezji.

PAPIESKIE DZIEŁO MISYJNE DZIECI - organizacja skupiająca najmłodszych, którzy pragną pomagać swoim rówieśnikom w krajach misyjnych. Dzieło założone w 1843r. przez francuskiego biskupa Karola de Forbin Jansona, działa na całym świecie.

Rok 2004

- **24 II 2004 –** papież ustanawia dwie nowe diecezje w Polsce: bydgoska i świdnicką oraz mianuje dla nich biskupów: Jana Tyrawe i Ignacego Deca.
- **11 III 2004 -** zamachy terrorystyczne w Madrycie.
- **18 III 2004 - wybór abp Józefa Michalika na przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski.**
- **24 III 2004 -** wręczenie Janowi Pawłowi II w Watykanie nadzwyczajnej Międzynarodowej Nagrody Karola Wielkiego (przyznawanej przez władze Akwizgranu). Najwyższe odznaczenie europejskie przyznawane „za zasługi dla umacniania jedności europejskiej i za działalność w służbie ludzkości i pokoju”.
- **25 IV 2004 -** Wśród sześciorga sług Bożych beatyfikowanych przez Jana Pawła II jest Polak, ks. August Czartoryski, salezjanin (słownik).
- **1 V 2004 - przystąpienie Polski do Unii Europejskiej.**
- **16 V 2004 -** kanonizacja sześciorga błogosławionych w tym Joanny Beretty Molli - włoskiej lekarki, która zmarła po urodzeniu czwartego dziecka odmówiwszy leczenia wcześniej rozpoznanego raka macicy.
- **18 V 2004 -** premiera książki Wstańcie, chodźmy!; audiencja dla prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego.
- **29 VI 2004 -** spotkanie z honorowym zwierzchnikiem prawosławia, Ekumenicznym Patriarchą Konstantynopola Bartłomiejem I.
- **31 VII 2004 -** list do biskupów Kościoła katolickiego o "współdziałaniu mężczyzny i kobiety w Kościele i świecie".
- **14-15 sierpnia 2004 – ostatnia 104 papieska podróż zagraniczna – Francja – Lourdes.**

Jan Paweł II po raz drugi odwiedził Lourdes na pamiątkę ogłoszenia przed 150 laty przez Piusa IX, dogmatu o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Maryi Panny (słownik). Po raz pierwszy jako Papież odwiedził Grotę Objawień w Massabielle dokładnie 11 lat wcześniej, w 1983 roku. Podobnie, jak tamto nawiedzenie miejsca, w którym w 1859 roku czternastoletniej Bernadecie Soubirous objawiła się Matka Boska, także to, trwające niewiele ponad 30 godzin, miało wyjątkowo osobisty charakter. Bardziej przypominało pielgrzymkę niż oficjalną wizytę. Jan Paweł II przybył do sanktuarium jako jeden z 6 milionów pielgrzymów, którzy co roku docierają tam z własnymi intencjami.

Znamienne było to, że posunięty w latach **Papież**, naznaczony przez chorobę i cierpienie, **postanowił zamieszkać w Lourdes pod jednym dachem wraz z niepełnosprawnymi pielgrzymami**. Ten fakt zauważyły i żywo komentowały media na całym świecie. Podkreślano też ogromny wysiłek, jaki musiał Papież włożyć, by wypełnić wyczerpujący program pielgrzymki. We Mszy św., odprawionej na błoniach obok bazyliki, wzięło udział ponad 300 tysięcy wiernych, przybyłych z najodleglejszych zakątków globu. Fascynację wzbudzał wyczuwalny kontakt, jaki natychmiast został nawiązany między zgromadzonymi a Ojcem Świętym. „Nie rozumiem, jak to się dzieje, że jeden chory i zmęczony człowiek potrafi innym dać tyle radości”. – dziwił się kardynał Philippe Barbarin.

Ale przejmujące były też chwile prywatnej modlitwy Jana Pawła II w Grocie Objawień. Jeszcze przed wyjazdem z Rzymu Papież obiecał się modlić o pokój dla świata i „wewnętrzne przebudzenie współczesnego człowieka, aby mógł na nowo odkryć świętość prawa Bożego i wynikające z niego moralne obowiązki”.

Oceniający papieską pielgrzymkę do Lourdes wskazywali na jej fundamentalne znaczenie w całym pontyfikacie. Papież z wielką siłą przypomniał bowiem, kto jest ważny w Kościele. To ludzie chorzy, cierpiący, ubodzy, bezdomni, zepchnięci na margines społeczeństwa.

- 28 VIII 2004 - uroczystość przekazania ikony Matki Boskiej Kazańskiej zwierzchnikowi Kościoła prawosławnego w Rosji patriarsze Aleksemu II w Moskwie.
- 5 IX 2004 – W Loreto Papież wynosi na ołtarze podczas uroczystej Mszy św. hiszpańskiego lekarza i księdza oraz dwoje włoskich świeckich działaczy Akcji Katolickiej (słownik).
- 3 X 2004 - ogłoszenie pięciorga nowych błogosławionych, w tym niemieckiej wizjonerki i stygmatyczki Anny Katarzyny Emmerich.
- 8 X 2004 - list apostolski Mane nobiscum Domine ("Zostań z nami, Panie"); audiencja dla premiera Marka Belki.
- 27 XI 2004 - przekazanie przez Papieża relikwii świętych Grzegorza z Nazjanzu i Jana Chryzostoma patriarchatowi Konstantynopola.

Słownik:

AKCJA KATOLICKA - stowarzyszenie katolików świeckich, którego celem jest odnowienie wiary w rodzinie i społeczeństwie przez chrystianizację wszystkich dziedzin życia. Akcja istnieje od 1905r. W Polsce działała od 1930r. do wybuchu wojny; ponownie została powołana na prośbę Jana Pawła II w 1996r.

NIEPOKALANE POCZĘCIE MARYI - dogmat wyrażający przekonanie, że Maryja była wolna od skażenia grzechem pierworodnym. Stało się tak, ponieważ jako przyszła Matka Jezusa została odkupiona na mocy przewidzianych przez Boga zasług Syna. Dogmat ogłosił Pius IX w 1854r.

SALEZJANIE - (Towarzystwo Świętego Franciszka Salezego) zgromadzenie zakonne założone w 1841r. we Włoszech przez wspaniałego wychowawcę św. Jana Bosko. Charyzmatem salezjanów jest praca duszpasterska i wychowawcza wśród zaniedbanej młodzieży.

Rok 2005

- **4 I 2005** - audycja dla piłkarzy, sympatyków i działaczy ulubionego klubu Papieża – Cracovii.
- **18 I 2005** - Bezprecedensowa audycja dla 160 rabinów i kantorów reprezentujących wszystkie nury judaizmu. Papież kończy swoje przemówienie pozdrowieniem „Szalom alejchem”.
- **8 II 2005** - Troska o ludzi starych jest zasadniczym tematem papieskiego orędzia na Wielki Post 2005 (słownik).
- **25 I 2005** - Na ręce kard. Józefa Glempa, prymasa Polski, Papież przesyła telegram po śmierci Jana Nowaka-Jeziorańskiego, wielkiego Polaka, legendarnego Kuriera z Warszawy i długoletniego dyrektora Radia Wolna Europa.
- **31 I 2005** ok. godz. 23. - Jan Paweł II został przewieziony do kliniki Gemelli z objawami silnego zapalenia tchawicy i krtani.
- **13 II 2005** - **śmierć s. Łucji dos Santos - ostatniej wizjonerki z Fatimy.**
- **9 III 2005** - Jan Paweł II z okna kliniki błogosławi wiernych.
- **13 III 2005** - Papież powraca do Watykanu, krótko przed wyjściem ze szpitala po raz ostatni przemawia do wiernych.
- **14 III 2005** - **W Warszawie odbywa się polska promocja książki Jana Pawła II „Pamięć i tożsamość” wydanej przez Znak.**
- **20 III 2005** - Papież po raz pierwszy od początku swojego pontyfikatu nie przewodniczy Mszy w Niedzielę Palmową (słownik), ale po zakończeniu w milczeniu błogosławi wiernych z okna swojego apartamentu.
- **25 III 2005** - Droga Krzyżowa w Koloseum - po raz pierwszy od początku pontyfikatu bez udziału Jana Pawła II, ale w jego obecności na telebimie; Papież jest po zabiegu tracheotomii
- **27 III 2005** - milczące wielkanocne Urbi et Orbi z okna Pałacu Apostolskiego.
- **31 III 2005** ok. godz. 22.45 - komunikat o gwałtownym pogorszeniu stanu zdrowia Jana Pawła II, informacja o infekcji dróg moczowych Papieża; Jan Paweł II otrzymuje święty wiatyk - komunię udzielaną umierającym (słownik).
- **1 - 2 IV 2005** - trwa walka o życie Jana Pawła II; informacje o zawale serca, spadku ciśnienia krwi, osłabionym oddechu Papieża; Papież odmawia przewiezienia do kliniki Gemelli.
- **2 IV 2005** - **O godzinie 21.37 Jan Paweł II umarł. Przy łożu umierającego papieża zgromadzili się jego najbliżsi polscy przyjaciele i współpracownicy. Na chwilę przed śmiercią powiedział "amen". Papież umierał, trzymając za rękę swego osobistego sekretarza Stanisława Dziwisza.**

Słownik:

WIELKI POST - w liturgii chrześcijańskiej okres 40 dni od Środy Popielcowej do Wielkiego Czwartku, w którym chrześcijanie przez modlitwę, post i jałmużnę przygotowują się do największego święta chrześcijaństwa pamiątki Męki i Zmartwychwstania Jezusa Chrystusa.

NIEDZIELA PALMOWA - święto rozpoczynające w Kościele katolickim Wielki Tydzień. Liturgia tego dnia jest pamiątką uroczystego wjazdu Jezusa do Jerozolimy, pięć dni przed Jego ukrzyżowaniem. Zgromadzone wówczas tłumy rzuciły na drogę płaszcze oraz gałązki oliwne i palmowe.

WIATYK - (łac. via tecum - na drogę z tobą) Komunia Święta przyjmowana przez osobę umierającą tuż przed śmiercią. Towarzyszy temu wyznanie wiary składane przez chorego i szczególna modlitwa Kościoła. Przyjęcie Ciała i Krwi Chrystusa w chwili śmierci jest symbolicznym zaczątkiem życia wiecznego.

PORTRETY ŚWIĘTYCH

FAUSTYNA KOWALSKA Skromna, niewykształcona zakonnica, która stała się znana na całym świecie apostołka kultu Bożego Miłosierdzia. Helena Kowalska przez wiele lat - wbrew woli rodziców usiłowała wstąpić do klasztoru. Nie przyjmowano jej, bo..... nie miała posagu. Wreszcie w 1925r. dwudziestoletnia zasiłała szeregi Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia, przyjmując imię Faustyna. W zgromadzeniu przeżyła 13 lat, pracując jako kucharka, ogrodniczka i furtianka. W tym czasie miała liczne objawienia, wizje, prorocтва. Przeżyła mistyczne zaślubiny z Chrystusem i uczestnictwo w Męce Pańskiej, otrzymała dar czytania w ludzkich duszach. Wiedzieli o tym tylko jej spowiednicy oraz przełożone zakonne. Nie wierzono jej wizjom, upokarzano, oskarżano o chęć wywyższania się nad innymi siostrami. Dopiero spowiednik ks. Michał Sopoćko zainteresował się jej objawieniami i nakazał Faustynie spisać swe doświadczenia. Ukazały się one po II wojnie światowej jako "Dzienniczek", uważany za perłę literatury mistycznej. Pozostawiła po sobie także obraz Jezusa Miłosiernego, namalowany przez malarza według wskazań przekazanych jej przez Chrystusa. Jan Paweł II beatyfikował ją w 1993r., a kanonizował w 2000r. W tym samym roku ustanowił święto Miłosierdzia Bożego.

TRZECH WSPANIAŁYCH MISJONARZY

W **październiku 2003** roku Jan Paweł II kanonizował trzech wspaniałych misjonarzy, którzy poświęcili swoim podopiecznym całe życie. Przybliżyli do Jezusa Chrystusa setki tysięcy ludzi w Azji i Afryce.

DANIEL COMBONI (1831-1881) W wieku 17 lat zobowiązał się przed Bogiem, że całe życie poświęci ewangelizacji Afryki Środkowej. Założył misyjne czasopismo, powołał dwa nowe instytuty zakonne - misjonarek i misjonarzy kombonianów. W 1877r. został biskupem i wikariuszem apostolskim Afryki Środkowej. Troszczył się o rozwój placówek misyjnych, zajmował się wykupionymi niewolnikami - stworzył dla nich specjalną wioskę. Przeciwstawiał się polityce wyzysku kolonialnego. Walczył z głodem w Afryce. Otrzymał przydomek Ojciec Afrykanów.

ARNOLD JANSSEN (1837 - 1909) Już w wieku 18 lat chciał wstąpić do seminarium, ale nie został przyjęty ze względu na młody wiek. W 1961r. został wyświęcony na kapłana. Po 12 latach postanowił poświęcić się tylko działalności misyjnej. Otworzył w Steyl (Holandia) dom misyjny dla Niemców, Austriaków i Holendrów, prowadził też duszpasterstwo misyjne w krajach niemieckojęzycznych. Założył najpierw męskie Zgromadzenie Słowa Bożego (werbiści), a później gałąź żeńską, a na końcu żeńskie zgromadzenie klauzurowe modlące się za **misjonarzy**.

JOSEPH FREINADEMETZ (1852 - 1908) Wielki apostoł Chińczyków tak ukochał swoich podopiecznych, że niemal się do nich upodobił. Ubrał się na sposób chiński (zamiast sutanny nosił strój mandaryna, miał warkocz i brodę), nauczył się języka i przybrał chiński pseudonim - Fu Szenfu, czyli szczęśliwy kapłan. Niezmiennie powtarzał, że "również w niebie chciałby być Chińczykiem". Od 1879 roku przez niemal 30 lat ochrzcił 40 tysięcy Chińczyków. W chwili jego śmierci drugie tyle przygotowywało się do przyjęcia tego sakramentu.

Patron polityków

Angielski humanista św. **TOMASZ MORUS (1475 - 1535)** w ciągu 25 lat aktywnego uprawiania polityki przeszedł drogę od zwykłego parlamentarzysty, przez członkostwo w Radzie Królewskiej, stanowisko przewodniczącego Izby Gmin, aż po otrzymanie w 1529r. godności kanclerza państwa. Pomogło mu w tym wszechstronne wykształcenie, które zdobył studiując prawo w Oxfordzie i Londynie, interesował się kulturą, teologią i literaturą klasyczną. Opanował doskonale język recki, nawiązał kontaktu z wybitnymi twórcami renesansowej kultury, m. in. z Erazmem z Rotterdamu. Po studiach pracował jako adwokat, wyjechał też do Francji, aby zapoznać się z tamtejszym systemem prawnym. Po powrocie nieoczekiwanie zrezygnował z zajmowanych urzędów i wstąpił do surowego zakonu kartuzów. Po czterech latach zrzucił jednak habit i poświęcił się polityce. Jego kolejne awanse to owoc nie tylko znakomitego wykształcenia i pracowitości, ale i uczciwości oraz wierności zasadom. W 1532r. sprzeciwił się królowi Henrykowi VIII, który chciał przejąć kontrolę nad Kościołem w Anglii. Dwa lata później angielski władca wtrącił go za to do więzienia. W 1535r. Morus został ścięty, a jego głowa przez miesiąc wisiała na moście nad Tamizą. Jan Paweł II ogłosił go w 2000r. patronem polityków.

OJCIEC PIO – Św. Pio urodził się w 1887r. w miejscowości Pietrelcina na południu Włoch jako Francesco Forgione. Kiedy miał 16 lat, wstąpił do zakonu franciszkańskiego (kapucynów) i tam przyjął imię PIO (czyli pobożny). W 1918r. na jego ciele pojawiły się niezabliźniające się rany, w tych samych miejscach, w których miał je ukrzyżowany Jezus Chrystus. Kościół jak zawsze ostrożny, gdy rzecz dotyczy zjawisk towarzyszących doświadczeniom mistycznym, poddawał ojca Pio licznym badaniom. Niezależne od siebie oceny ekspertów okazały się zgodne przynajmniej w jednym punkcie – krwawienie nigdy nie ustawało, a choć rany się nie goiły, nigdy nie stały się źródłem infekcji. Stygmaty zniknęły bez śladu na dwa dni przed śmiercią zakonnika w 1968r. Choć ojciec Pio wiele czasu poświęcał na modlitwę i pracę duszpasterską, w pamięci tych, którzy się z nim stykali, przetrwał głównie jako stygmatyk i osoba obdarzona bilokacją, czyli umiejętnością przebywania w dwóch miejscach równocześnie.

ŚW. KINGA (1234 - 1292) Córka węgierskiego króla Beli IV. Zaślubiona z księciem sandomierskim Bolesławem Wstydlwym. Za zgodą męża, choć nie bez jego oporu, zachowała dziewictwo w małżeństwie. Niosła pomoc chorym, biednym i pokrzywdzonym. Po śmierci męża (1279) ufundowała najśłynniejszy w Polsce klasztor klarysek w Starym Sączu, do którego w 1288r. sama wstąpiła. Beatyfikowana w 1960r. Jan Paweł II kanonizował ją w 1999r. w Starym Sączu.